

Efterlønsafskaffelse kan forværre den finanspolitiske holdbarhed

Hvis efterlønnen afskaffes, mens folkepensionsalderen fastholdes på de nuværende 65 år, vil det varigt koste statskassen 36 mia. kr. Det sætter stort spørgsmålstejn ved, om en efterlønsafskaffelse vil få flere i beskæftigelse og bidrage til at sikre de offentlige finansers langtids-holdbarhed. Det forudsætter nemlig, at politikerne ikke som modsvar på en efterlønsafskaffelse bakker på velfærdsaftalens del, der handler om at løfte folkepensionsalderen. Selv hvis politikerne med en efterlønsafskaffelse samtidig hæver folkepensionsalderen til 67 år, vil det forværre den finanspolitiske holdbarhed med 21 mia. kr. i forhold til velfærdsaftalen fra 2006.

af chefanalytiker **Martin Madsen**

26. december 2010

Analysens hovedkonklusioner

- Det er de færreste, der kender deres pensionsalder. Med reglerne vedtaget i velfærdsaftalen fra 2006 ændres både efterløns- og folkepensionsalderen dramatisk.
- Aftalen er langt mere drastisk end en decideret efterlønsafskaffelse, men er alligevel blevet kritiseret for at være for slap, fordi ændringerne begynder fra 2019, og fordi der ofte kun tales om det umiddelbare løft i aldersgrænsen for efterløn på to år.
- En nyuddannet faglært på 20 år kan med velfærdsaftalen tidligst trække sig tilbage som 67-årig. Afskaffer man efterlønnen i dag, vil den 20-åriges tidligste pensionsalder blive 72 år – altså over 12 år senere end i dag. Danmark vil dermed have Europas absolut højeste tilbagetrækningsalder.
- Hvis en afskaffelse af efterlønnen påvirker politikernes syn på den indeksring af folkepensionsalderen, der er vedtaget i forbindelse med velfærdsaftalen fra 2006, er konsekvensen, at den finanspolitiske holdbarhed forværres med op til 36 mia. kr., og beskæftigelsen falder med op til 389.000 personer.

Kontakt

Chefanalytiker

Martin Madsen

Tlf. 33 55 77 18

Mobil 20 95 64 05

mm@ae.dk

Kommunikationschef

Janus Breck

Tlf. 33 55 77 25

Mobil 40 61 34 38

jb@ae.dk

Pensionsalderen med de nye regler fra velfærdsaftalen

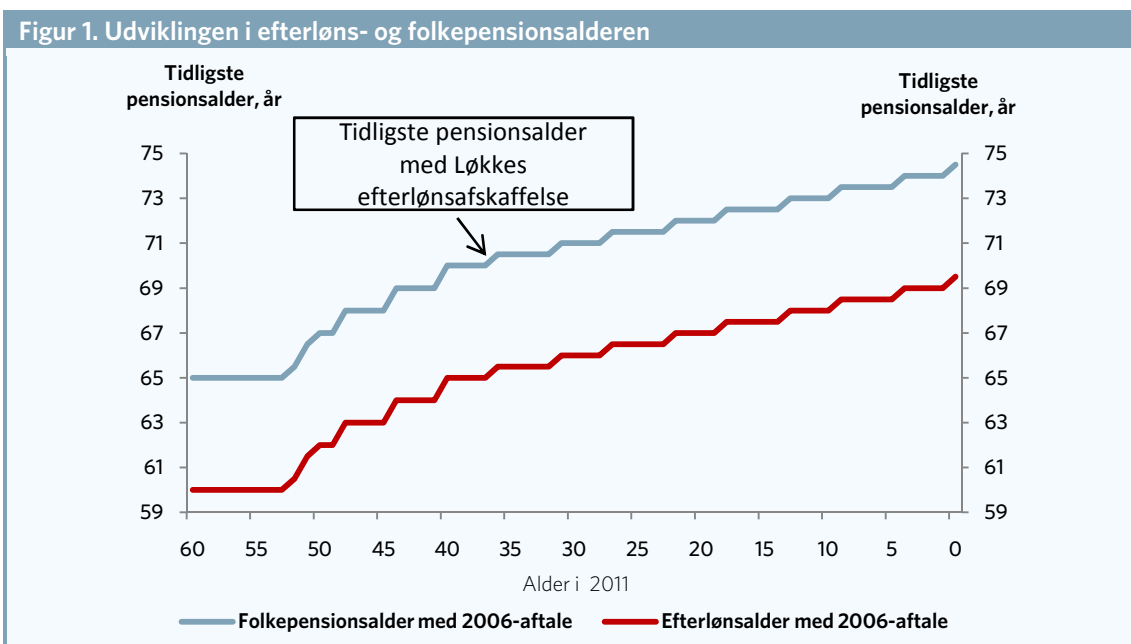
I velfærdsaftalen fra juni 2006¹ kan man på side 92 læse, at "reformerne medfører finanspolitisk holdbarhed forstået sådan, at de merudgifter, som vil optræde på længere sigt - bl.a. som følge af længere levetid (pension, ældrepleje og sundhedsvæsen) - kan finansieres". Og på side 10 kan man læse, at "ændringerne i tilbagetrækningssystemet vil sikre finansiering af det danske velfærdssamfund mange årtier frem".

Velfærdsaftalen omfatter gradvist højere efterløns- og folkepensionsalder efter følgende model:

- Efterlønsalderen hæves gradvist fra 60 til 62 år fra 2019 og frem mod 2022, mens folkepensionsalderen hæves gradvist fra 65 til 67 år fra 2024 og frem mod 2027.
- Fra 2025 indekseres aldersgrænserne i tilbagetrækningssystemet med udgangspunkt i restlevetiden for 60-årige, således at den forventede periode med efterløn og folkepension er omkring 19½ år på sigt. Indekseringsprincippet bevirker, at al længere levetid automatisk medfører flere år på arbejdsmarkedet. Ændres levetiden ikke, vil efterlønsalderen fortsat være 62 år.

I figur 1 er vist udviklingen i efterløns- og folkepensionsalderen med velfærdsreformens regler og levetidsstigningen i DREAMs befolkningsprognose fra 2009, som Finansministeriet anvender. En nyuddannet faglært på 20 år, kan med velfærdsaftalen tidligst trække sig tilbage som 67-årig. Havde politikerne nøjedes med at afskaffe efterlønnen i 2006-aftalen, kunne den 20-årige allerede gå på folkepension som 65-årig. Men afskaffer man efterlønnen i dag, vil den 20-åriges tidligste pensionsalder blive 72 år – altså over 12 år senere end i dag. En nyfødt kan tidligst forvente at gå på efterløn som 69½-årig. I dag er efterlønsalderen 60 år. Afskaffes efterlønnen, vil en nyfødt fremover kunne gå på folkepension som 74½ år. Dermed vil Danmark få Europas absolut mest restriktive tilbagetrækningsordning.

Det viser, at 2006-reformen er dramatisk. Det er derfor i dag ikke meningsfyldt at tale om at afskaffe efterlønnen uden samtidigt at tale om, hvad man gør med folkepensionsalderen.

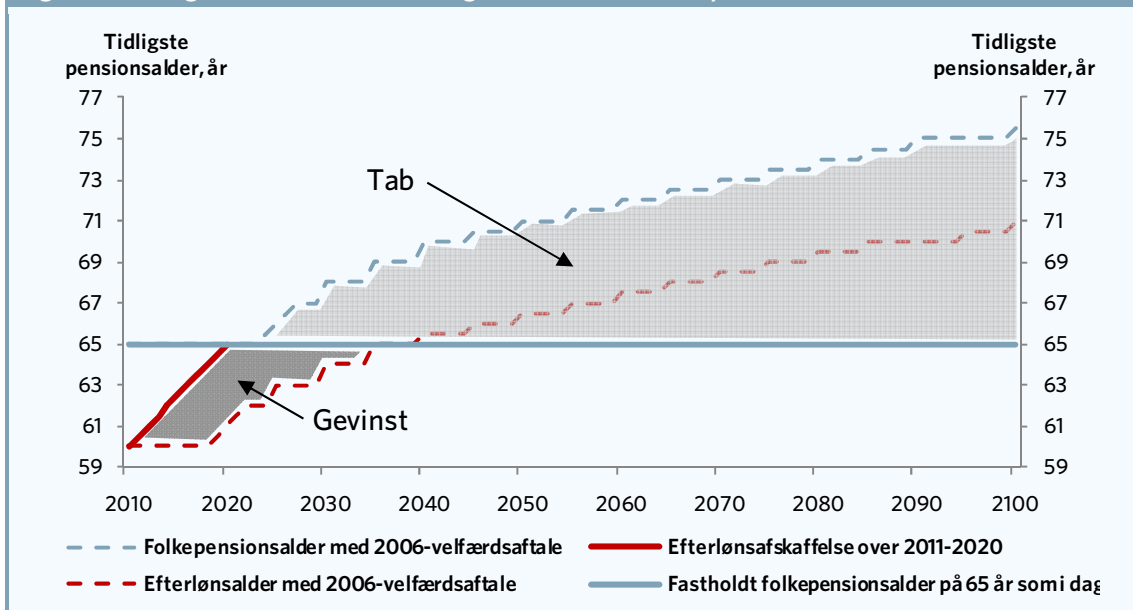

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriets svar til Finansudvalgets spørgsmål 156 (november 2010)

¹ Se velfærdsaftalen fra 2006 på <http://www.fm.dk/db/filarkiv/15159/velfaerdsaftale.pdf>

Det er en enøjet fremstilling at tro, at tilbagetrækningsalderen kan flyttes med over 14 år, uden at politikerne vil ryste på hånden. Hvis velfærdsaftalen helt eller delvist tilbagerulles som modsvar på en afskaffelse af efterlønnen, kan konsekvensen være en svækket finanspolitisk holdbarhed. Figur 2 viser, at gevinsten ved en efterlønsafskaffelse ikke er så stor, hvis folkepensionsalderen fastholdes på eksempelvis 65 år, fordi efterlønsalderen allerede i 2035 vil være 65 år. Den kortsigtede lille gevinst opvejes af efterfølgende mange år med tab. Det fremgår af figur 2.

Figur 2. Virkning af efterlønsafskaffelse og fastholdt 65 års folkepensionsalder ift. velfærdsaftalen

Kilde: AE pba. Finansministeriets svar til Finansudvalgets spørgsmål 156 (november 2010).

Velfærdsaftalen fra 2006 forbedrer den finanspolitiske holdbarhed med ca. 63 mia. kr. Havde politikerne i stedet valgt at afskaffe efterlønnen dengang (med fastholdt folkepensionsalder på 65), så ville det kun have bidraget med ca. 27 mia. kr. Det fremgår af tabel 1, som viser virkningen på den finanspolitiske holdbarhed af forskellige modeller foretaget af Finansministeriet i et finansudvalgssvar².

Afskaffer man efterlønnen i dag, er virkningen 14 mia. kr. - men det er under den meget optimistiske antagelse, at stigningen i folkepensionsalderen som vedtaget med velfærdsaftalen i 2006 ikke ændres.

Hvis efterlønnen afskaffes, men folkepensionsalderen derimod fastholdes på de nuværende 65 år, vil det varigt koste statskassen 36 mia. kr. Det fremgår af tabel 1. Selv hvis man med en efterlønsafskaffelse samtidig hæver folkepensionsalderen til 67 år, vil det forværre den finanspolitiske holdbarhed med 21 mia. kr. ift. velfærdsaftalen fra 2006.

²Se Finansministeriets svar til Finansudvalgets spørgsmål 156 <http://www.ft.dk/samling/20091/almindel/fiu/pgf/7/spm/156/svar/759753/923778.pdf>

Tabel 1. Virkning på beskæftigelse og holdbarhed af ændringer efterløn og folkepension		
Reformers virkning på:	Beskæftigelse i 2100 1.000 personer	Finanspolitisk holdbarhed Mia. kr. (2011-niveau)
1. Velfærdsaftalens ændringer i efterløns- og folkepensionsalder med antagelserne om restlevetiden for 60-årige, renten mv., som ligger i Finansministeriets Konvergensprogram 2009	487	63
Marginalvirkning i forhold til velfærdsaftalen 2006:		
2. Afskaffelse af efterlønnen gradvist over 10 år fra 2011 og en fortsættelse af reguleringen af folkepensionsalderen som i velfærdsaftalen fra 2006	89	14
3. En afskaffelse af efterlønnen gradvist over 10 år fra 2011 samtidig med, at folkepensionsalderen fastholdes på 65 år	-389	-36
4. En afskaffelse af efterlønnen gradvist over 10 år fra 2011 samtidig med, at folkepensionsalderen løftes de første to år som i velfærdsaftalen og efterfølgende fastholdes på 67 år	-316	-21
5. Fremrykning af velfærdsaftalen til 2015	0	2

Kilde: AE pba. Finansministeriets svar til Finansudvalgets spørgsmål 156 (november 2010).

Vicestatsminister Lene Espersen (K) har foreslået at fremrykke stigningen i efterløns- og folkepensionsalderen fra 2019 til 2015. Det vil isoleret set styrke den finanspolitiske holdbarhed med godt 2 mia. kr. Til sammenligning koster den vedtagne fortsættelse af skattestoppet fra 2010 til 2019 ca. 5½ mia. kr. på den finanspolitiske holdbarhed. Det er altså dobbelt så effektivt at afskaffe skattestoppet, der letter skatten på alt andet end arbejde, som det er at fremrykke virkningen af velfærdsaftalen.